

Utlåtande 2015:161 RII (Dnr 106-872/2015)

Ett bredare kulturutbud i Stockholm

Motion (2015:31) av Sophia Granswed (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:31) av Sophia Granswed (M) om ”Ett bredare kulturutbud i Stockholm” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Sophia Granswed (M) framför i en motion uppfattningen att fri entré till museer och andra kulturinstitutioner hämmar kulturen generellt och kulturutbudet i Stockholm specifikt. Det finns idag en rad olika museer, varav många är mycket uppskattade av stockholmarna, som helt eller delvis finansieras med privata medel. Genom att införa gratis entréavgifter till stadens muséer, snedvrids konkurrensen och de kommersiella aktörerna får det svårare att konkurrera och riskerar i förlängningen att få lägga ner sin verksamhet. De offentliga museernas ekonomiska förutsättningar försämras också vilket i förlängningen kommer det göra det svårare att köpa in utställningar som attraherar stockholmarna och därmed riskeras kvaliteten i stadens kulturutbud.

För att Stockholm ska fortsätta vara en attraktiv stad med brett kulturutbud som lockar såväl stockholmare som tillfälliga besökare så föreslår motionären att entréavgifterna på stadens museer återinförs.

Beredning

Ärendet har remiterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden Stockholms Handelskammare, Fotografiska samt ABBA The Museum. De tre senare har inte lämnat några remissvar.

Stadsledningskontoret konstaterar att frågan prövats inför antagandet av innevarande budget och understryker att finansieringsfrågor av denna art hanteras just i budget för att säkerställa nämndernas möjlighet till en framförhållning i verksamhetsplaneringen.

Kulturnämnden påpekar att stadens museer har kompenserats i budgeten och inte erfarit att entréavgiftens vara eller inte vara påverkat de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten. Kulturförvaltningens bedömning är vidare att utbudet mer än fri entré har betydelse för besöksantalet och ser därför ingen risk för snedvriden konkurrens i förhållande till privata aktörer. Samtidigt visar undersökningen att fri entré på marginalen har betydelse för vissa personers vilja och sannolikt ekonomiska möjlighet att besöka museerna och att dessa kan tillhöra de grupper som är angelägna att nå.

Mina synpunkter

Centralt i majoritetens kulturpolitik är att stockholmarnas tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande ska öka, särskilt genom att nå fler i de stadsdelar och bland de grupper där det idag är relativt få som tar del av stadens kulturliv. Vi vet bland annat att det finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och antalet museibesök, det vill säga de med högre utbildning besöker oftare museer och tvärtom.

Kulturnämnden gör en rad satsningar för att göra kulturlivet angeläget och tillgängligt för fler. Dels genom att se till att fler har geografiskt nära till kulturupplevelser och eget skapande men också genom att utveckla tilltalet så att fler upplever att det som erbjuds är något för dem. Till detta är ekonomiska hinder en ytterligare aspekt, men för att nå fler krävs satsningar från flera fronter parallellt.

Erfarenheter från såväl statliga som kommunala försök visar att fri entré bidragit till fler besök bland de grupper där det idag är ovanligast att de tar del av museernas verksamhet. Detta är helt i linje med majoritetens ambition, självklart ser vi gärna fler besök av samma människor men framförallt är vårt fokus att nå nya grupper. Fri entré är en av flera viktig tröskelsänkare och i motsats till motionens påstående poängterar kulturnämnden i sitt remissvar att reformen inte försämrat museernas ekonomiska förutsättningar till utveckling.

Vi gläds åt att staten nu följer Stockholms exempel att återinföra fri entré. Kulturen formar samhället lika mycket som den speglar det. Alla människor har rätt ta del av vårt gemensamma kulturella arv och egendom.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2015:31) av Sophia Granswed (M) om ett bredare kulturutbud i Stockholm

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Joakim Larsson (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2015:31) av Sophia Granswed (M) om ett bredare kulturutbud bifalls.
2. Därutöver anföras följande.

Stockholm har ett rikt kulturliv, vilket vi alla kan glädjas åt och vara stolta över. Under Alliansens tid vid makten utvecklades och expanderade kulturen i staden, med flertalet nya museer, konsthallar och andra kulturverksamheter. Majoriteten av dessa verksamheter skapades och drivs idag av privata kulturutövare med egenfinansiering i form av entréavgifter. Därför är det beklagligt när den rödgrönrosa majoriteten beslutat att, likt den rödgröna regeringen, slopa inträdet till stadens museer. Det beslutet slår direkt mot de privata kulturutövarna som kraftigt missgynnas av dessa subventioner som sneddriver konkurrensen.

Vi vill uppmuntra kulturutövare till egenfinansiering och eget skapande för att på så vis få ett bredare kulturutbud som når ut till fler. Den rödgrönrosa majoriteten hävdar att fri entré till stadens museer är ett sätt att nå ut till fler. Samtidigt konstaterar kulturnämnden att fri entré endast på marginalen påverkar besökarantalet bland de grupper som den rödgrönrosa majoriteten är angelägna om att nå.

Syftet med motionen är att återinföra entréavgiften på stadens museer för att staden ska fortsätta vara en attraktiv stad med ett brett kulturutbud. Vi måste stå upp för de fria kulturutövare som har vågat ta steget och satsat fullt ut på kulturen. Vi måste uppmuntra dem som genom sin verksamhet sett till att stockholmarna har fått ett rikare kulturliv. Att som stad, genom fri entré, börja konkurrera och direkt missgynna fria kulturutövare, är inte acceptabelt.

Stadens museer har kompenserats i budgeten, däremot har man inte räknat med de ökade driftkostnader som fria entréavgifter innebär. Den offentligt finansierade kulturen ska erbjuda kvalitativa utställningar och produktioner inom ramen för sitt

uppdrag. Att kunna ta ut entréavgifter är en viktig del för att, som i muséernas fall, kunna finansiera inköp av attraktiva utställningar, utställningar som i sig självt förhoppningsvis kan locka nya målgrupper. Vi anser därför att kulturnämnden istället borde satsa de tio miljoner kronor som projektet med fria entréavgifter kostar på riktade insatser mot att nå nya målgrupper. Vi tror det ger större effekter i syfte att få fler att ta del av kulturen i Stockholms stad.

Av svaret att döma kan vi konstatera att de som har råd även fortsättningsvis kommer att besöka privata museer, konsthallar och andra kulturverksamheter, om de har en utställning som tilltalar dem. De som inte har råd kan istället välja stadens museer med fri entréavgift. Detta skapar inte bara en sneddriven konkurrens, utan även en segregering av kulturutbudet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2015:31) av Sophia Granswed (M) om ”Ett bredare kulturutbud i Stockholm” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 2 december 2015

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Roger Mogert

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Johanna Sjö och Lars Jilmstad (alla M) och Karin Ernlund (C) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Sophia Granswed (M) framför i en motion uppfattningen att fri entré till museer och andra kulturinstitutioner hämmar kulturen generellt och kulturutbudet i Stockholm specifikt. Det finns idag en rad olika museer, varav många är mycket uppskattade av stockholmarna, som helt eller delvis finansieras med privata medel. Genom att införa gratis entréavgifter till stadens museer, snedvrids konkurrensen och de kommersiella aktörerna får det svårare att konkurrera och riskerar i förlängningen att få lägga ner sin verksamhet. De offentliga museernas ekonomiska förutsättningar försämras också vilket i förlängningen kommer det göra det svårare att köpa in utställningar som attraherar stockholmarna och därmed riskeras kvaliteten i stadens kulturutbud.

För att Stockholm ska fortsätta vara en attraktiv stad med brett kulturutbud som lockar såväl stockholmare som tillfälliga besökare så föreslår motionären att entréavgifterna på stadens museer återinförs.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden Stockholms Handelskammare, Fotografiska samt ABBA The Museum. De tre senare har inte lämnat några remissvar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms kommunfullmäktige prövade frågan om gratis inträde till stadens museer i budget för 2015 där detta beslutades införas. Syftet var att intressera en större publik för stadens permanenta utställningsverksamhet. Kommunsfullmäktige anslog 10,0 mnkr till satsningen.

I regeringens budgetproposition för 2016 har också fri entré till statliga museer föreslagits. Här har bedömningen varit att lika tillgång till det gemensamma kulturarvet bör ses som en demokratisk rättighet och att det är viktigt att så många som möjligt upplever att museerna är till för dem.

Vidare anges i propositionen att reformen med fri entré på de statliga museerna

som pågick 2005 och 2006 möjliggjorde för fler grupper i samhället att ta del av det gemensamma kulturarvet. Inte minst möjliggjorde reformen att grupper som aldrig tidigare besökt ett museum, till exempel barnfamiljer med låga inkomster, kunde besöka museerna.

När fri entré avskaffades 2007 minskade antalet besök vid de statliga museerna som haft fri entré med närmare 1,7 miljoner jämfört med 2006.

Stadsledningskontoret konstaterar att den fria entrén till stadens museer har införts under innevarande år. Generellt får det anses olämpligt och olyckligt att ändra förutsättningarna för en verksamhet mitt under budgetåret. Stadsledningskontoret förordar bestämt ordningen att verksamhetens långsiktiga finansieringsfrågor prövas i samband med stadens förslag till budget, detta för att erbjuda nämnderna kontinuitet och bästa möjliga förutsättningar för upprättande av sin verksamhetsplanering.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 oktober 2015 följande:

Kulturnämnden beslutar att godkänna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Reservation anfördes av Sophia Granswed m.fl. (M) med ersättarinstämmande från Pelle Thörnberg (C) som reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt förslag till beslut, *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V) med ersättarinstämmande från Sofia Lundin (Fi), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Stadsmuseet och Medeltidsmuseet har utifrån politiska beslut under åren tagit entréavgift i olika omgångar och med olika förutsättningar. Nu senast, åren 2011-2014, var entréavgiften utformad som en gemensam årsbiljett för båda museerna. För 100 kr hade besökarna tillträde till de två museerna under 12 månader (fritt inträde under 20 år). I denna summa inkluderades också deltagande i museernas öppna visningar. Museerna hade då ett ökat intäktskrav i budgeten.

Besökarantalet på museerna har växlat under åren. Nedanstående tabell visar besöksantal på Stadsmuseet i förhållande till stadens befolkning. Besöksantalet påverkas av vilka utställningar som görs, uppmärksamhet i media och väderlek. Under

den kalla juli 2015 har besöksantalet på Medeltidsmuseet t ex varit exceptionellt stort (19.300 besökare 2015 jämfört med 7.169, 2014).

Stadsmuseet	Antal	Stadens	Antalet besök som procent av
Årtal	besök	befolkning	befolkningen
1940	7 469	590 543	1
1950	43 953	744 562	7
1960	38 365	808 603	5
1970	97 109	744 911	13
1980	200 223	647 214	31
1990	168 912	674 452	25
2000	137 747	750 348	18
2010	214 182	847 073	25
2011	264 240	864 324	30
2012	264 859	881 235	30
2013	202 596	897.700	22
2014		192 019	

Däremot ger publikundersökningar vid handen att entréavgiften spelar mindre roll för beslutet att gå in på museet. Inför entréavgiftens införande 2011 genomfördes en undersökning bland museernas besökare v 45 resp v 47: "När det gäller frågan om fri entré visar resultaten för båda museerna i stort sett samma siffror. På frågan om huruvida man hade besökt museet om det INTE varit fri entré var det ungefär 60 som svarade ja och 40 som svarade nej." Remissvar om Motion om ett bredare kulturutbud i Stockholm

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kulturförvaltningen har i uppdrag att både bredda kulturutbudet och att nå nya besökar- och användargrupper. Förvaltningen bedömer att fri entré har en begränsad betydelse för besöksantalet och därmed inte utgör en fara för en snedvriden konkurrens i förhållande till privata aktörer. Samtidigt visar undersökningen att fri entré på marginalen har betydelse för vissa personers vilja och sannolikt ekonomiska möjlighet att besöka museerna och att dessa kan tillhöra de grupper som är angelägna att nå. Kulturförvaltningen kan vidare konstatera att för att nå större och bredare besökargrupper behövs väsentligt större insatser än fri entré reformer.

När fri entré återinfördes 2015 lämnades kompensation i budgeten för de uteblivna intäkterna. Stadens museer har därför inte heller erfarit att entréavgiftens vara eller inte vara påverkat de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten.

Reservationer m.m.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Sophia Granswed m.fl. (M) med ersättarinstämmande från Pelle Thörnberg (C) enligt följande.

Att tillstyrka motionen samt därutöver anförda: Stockholm har ett rikt kulturliv, vilket vi alla kan glädjas åt och vara stolta över. Under Alliansens tid vid makten utvecklades och expanderade kulturen i staden, med flertalet nya museer, konsthallar och andra kulturverksamheter. Majoriteten av dessa verksamheter skapades och drivs idag av privata kulturutövare med egenfinansiering i form av entréavgifter. Därför är det beklagligt när den rödgrönrosa majoriteten beslutat att, likt regeringen, slopa inträdet till stadens museer. Det beslutet slår direkt mot de privata kulturutövarna som kraftigt missgynnas av dessa subventioner som sneddriver konkurrensen.

Vi vill uppmuntra kulturutövare till egenfinansiering och eget skapande för att på så vis få ett bredare kulturutbud som når ut till fler. Den rödgrönrosa majoriteten hävdar att fri entré till stadens museer är ett sätt att nå ut till fler. Samtidigt konstaterar kulturförvaltningen att fri entré endast på marginalen påverkar besökarantalet bland de grupper som den rödgrönrosa majoriteten är angelägna om att nå.

Syftet med motionen är att återinföra entréavgiften på stadens museer för att staden ska fortsätta vara en attraktiv stad med ett brett kulturutbud. Vi måste stå upp för de fria kulturutövare som har vågat ta steget och satsat fullt ut på kulturen. Vi måste uppmuntra dem som genom sin verksamhet sett till att stockholmarna har fått ett rikare kulturliv. Att som stad, genom fri entré, börja konkurrera och direkt missgynna fria kulturutövare, är inte acceptabelt.

Stadens museer har kompenserats i budgeten, däremot har man inte räknat med de ökade driftskostnader som fria entréavgifter innebär. Den offentligt finansierade kulturen ska erbjuda kvalitativa utställningar och produktioner inom ramen för sitt uppdrag. Att kunna ta ut entréavgifter är en viktig del för att, som i muséernas fall, kunna finansiera inköp av attraktiva utställningar, utställningar som i sig självt förhoppningsvis kan locka nya målgrupper. Vi anser därför att kulturnämnden istället borde satsa de 10 miljoner kronor som projektet med fria entréavgifter kostar på riktade insatser mot att nå nya målgrupper. Vi tror det ger större effekter i syfte att få fler att ta del av kulturen i Stockholms stad.

Av svaret att döma kan vi konstatera att de som har råd även fortsättningsvis kommer att besöka privata museer, konsthallar och andra kulturverksamheter, om de har en utställning som tilltalar dem. De som inte har råd kan istället välja stadens museer med fri entréavgift. Detta skapar inte bara en sneddriven konkurrens, utan även en segregering i hela kultursfären.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V) med ersättarinstämmande från Sofia Lundin (Fi) enligt följande.

Centralt i vår kulturpolitik är att Stockholmarnas tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande ska öka, särskilt genom att nå fler i de stadsdelar och bland de grupper där det idag är relativt få som tar del av stadens kulturliv. Gratis inträde på museerna, utvecklad uppsökande verksamhet inom biblioteken och inte minst årets satsningar på fler elevplatser, breddat utbud och strategiskt sänkta avgifter inom kulturskolan är exempel på framgångsrikt arbete som resulterat i att nya grupper kommit i kontakt med kultur. 2016 fortsätter detta viktiga fokus.